

HÜSEYİN VASSAF VÂKİÂT, KEŞİF GÜNLÜĞÜ

haz.: Abdullah Taha Orhan, Büyüyen Ay Yayınları, İstanbul 2016,
245s.

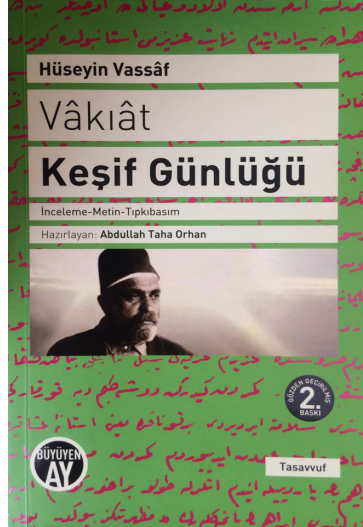
Doktora Öğrencisi

SÜREYHA AYDIN

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

orcid.org/0000-0002-8222-9292

sureyha@gmail.com

Her darabânda Muhammed diye kalbimin sedâsını duyuyordum. O zât-ı muhterem “Aşk olsun” diye hiss-i takdîr mütehassisi olarak giderken uyandım. Münşerihu’l-hâl oldum.

Hüseyin Vassâf (ö. 1929), Osmanlı Devleti’nin son evresine ve Cumhuriyet’in kuruluş yıllarına tanıklık etmiş bir sûfi müelliftir. İstanbul Rüsûmât Başmüdürlüğü dâhil olmak üzere kamuda üst düzey görevlerde bulunmuştur. Halvetiyye’den Bekriyye, Mısriyye, Gülşeniyye, Uşşâkiyye ile Kâdiriyye’den icâzetlidir.

Abdullah Taha Orhan’ın yüksek lisans tezinin kitaplaşmış hâli olan çalışmanın kapağında, Hüseyin Vassâf’ın siyah beyaz portesi yer almaktadır. Eserin orijinal diline atıfta bulunmak maksadıyla kapakta, Osmanlı Türkçesi ile yazılmış kırmızı satırlar yer almaktadır. Gözden geçirilmiş ikinci baskıyı hazırlayan Abdullah Taha Orhan, eserin bu güncel versiyonuna örnek alınması bir nitelik daha kazandırmıştır. Okuyucuların hayra iştirak etmesi ve hâsıl olan sevabın müellifin ruhuna hediye edilmesi amacıyla, eserin geliri “İyilikhane Yetimlerle Dayanışma Derneği”ne tahsis etmiştir.

Kitap üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hüseyin Vassâf’ın hayatı ve eserleri yer almaktadır. Bu çerçevede Vassâf’ın şeyhleri, icâzetleri ve halîfelerini de içeren tasavvufî hayatı ele alınmış, dini tasavvufî düşüncesinde İsmâil Hakkı Bursevî ve Niyâzî-i Mısırî’nin tesirine dikkat çekilmiştir. Bu kısımda, elli yedi senelik hayatına otuzdan fazla eser sığdıran müellifin *Sefîne-i Evliyâ* ve diğer tasavvufî eserleri de kısaca anlatılmıştır. Kendisi, Anadolu’nun yanı sıra Balkanlar’a, Suriye ve Beyrut’a seyahatlerde bulunmuş, hayatı boyunca çok sayıda tekkeyi incelemiş ve fotoğraflamıştır. Vassâf, eserlerinde ilgili kaynaklar yanında, referanslara ve fotoğraflara da başvurmuştur. Bu metotlara başvurması onu, zamanın diğer müelliflerinden ayırmaktadır.

İkinci bölümde tasavvuf literatüründe “vâkıâ”nın önemine değinilmiştir. Vâkıa, seyr ü sülûkta yaşanan manevî tecrübelerdir. Hüseyin Vassâf’ın, şeyhi Mustafa Sâfi’nin emriyle yazdığı *Vâkıât*’ı 1923 ile 1927 tarih aralığını kapsamaktadır.

Üçüncü bölümde *Vâkıât*’ın metin ve tıpkıbasımını bulunmaktadır. Bu kısımda tercih edilen sarı renkli baskı, okuyucuyu eserin telif edildiği

döneme götürmektedir. Sayfaların sol tarafında Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınmış satırlar, sağ tarafında transkripsiyonları yer almaktadır.

Hüseyin Vassâf'ın, sülûkunda katettiği makam ve hâllerin te'yidi mahiyetindeki altmış dokuz vâkıâyı detaylı bir şekilde kendisinin anlatması, müellifi birinci elden dinleme imkânı sunmaktadır. Vassâf'ın, farklı tarikatların pir ve şeyhlerini bir görerek onlara tarîk-i tevhîd yaklaşımı dikkate değerdir. Şu iki vâkıa, okuyucuya müellifin kalemi hakkında ipucu verecektir:

17. Vâkıa: Bir Cuma gecesi Tâhir Ağa Dergâhı'nda idim. Halka-i zikre dâhil oldum. Gördüm ki on sekiz bin âlemin fahri sallâllâhu aleyhi ve sellem Efendimiz Hazretleri'nin teşrifleri hazırlığı vardır. Kapılar açıldı, şallar döşendi, mihrâb tarafına sırmalı pûşîdeler yayıldı. Mükellef bir seccâde mihrâbın önüne serildi. Nûr-ı kalb-i uşşâk Efendimiz kemâl-i azamet ve saltanatla teşrif ve seccâde üzerine lütfen kuûd buyurdular. Halka-i zikrin revnak-efzâsı idiler (s.95).

67. Vâkıa: 1344 senesi Şehr-i Şevvâl'in yirmi beşinci cumartesi gecesi menâmda gördüm ki Kâbe-i Mükerrreme'de, Harem-i Şerîf'teyim. Dört müezzin tekbîr aldılar, namaza durduk. Edâdan sonra cemâat-i müslimîn müteferrik oldular. Herkes fakire sesleniyor, görüşelim diyordu. Bunlara dedim ki Kâbe-i Muazzama'nın esrarına bakınız ki vahdet-i câmi'aya nâzırdır. Cem ve fark âsârı rû-nümâdır (s.201).

Hüseyin Vassâf'ın tasavvufi kimliğiyle kaleme aldığı *Vakıat*, satır arası ifadeleriyle aslında dönemin dini, sosyal ve kültürel tarihine ve yaşanmışlıklarına da ışık tutmaktadır. Kültürel değişimin göz önünde bulundurularak kitaba sözlük eklenmesi, metni anlamayı kolaylaştırmaktadır.